

Evaluering av publiseringsverktøy for folkebibliotekene i Hordaland

Ragni Serina Zlotos
Hordaland fylkesbibliotek

24. mars 2009

Innhold

Formål	4
1. Lisens	4
2. Installasjon	4
3. Språkfiler	5
4. Oppgraderinger	6
Joomla	6
Drupal	6
Wordpress	6
Automatisering av oppgraderinger:	6
Foreløpig Fasitt:	7
5. Hva kan programvaren fra starten av?	7
a) Blog	7
b) RSS	7
c) Statiske sider	7
d) Meningsmåling	7
e) Podcast	8
f) Filhåndtering	8
g) Mediefremstilling	8
h) Wiki-funksjonalitet	8
i) Katalogintegrering	8
j) Annet	9
Konklusjon	9
6. Moduler/plugins:	10
a) Installasjonen	10
b) Språk	10
c) Kostnader?	10
Konklusjon	10
7. Brukbarhet:	10
Brukertesten	10
a) Brukere ser bare i menyen det de kan gjøre	11
b) Admin-funksjonen er enkelt å skjønne	11
c) Avansert brukersystem	12
d) Admin-/forfattergrensesnittet har hjelpesider	12
e) Brukertesten	12
Konklusjon	13
8. Sikkerhet	14
a) Sikkerhetshull i fortid	14

b) Mulige sikkerhetsproblemer	14
Konklusjon	15
9. Community og bærekraften	15
Drupal	15
Joomla	15
Wordpress	15
Konklusjonen	16
10. Sammendrag og anbefaling	16
Appendix	17
Instruksjonene i brukertesten	17

Kontakt

Hvis du har spørsmål, kritikk eller ros, ta gjerne kontakt:

Ragni Serina Zlotos
spesialrådgiver
Hordaland fylkeskommune
Fylkesbiblioteket

Postboks 7900
5020 Bergen

Tlf. 55239381
E-post: ragni-serina.zlotos@post.hfk.no

Formål

For å kunne gjennomføre prosjektet å installere og ta i drift nye nettsted for folkebibliotekene Hordaland var det først viktig å få en oversikt, hva som er mulig med hvilken programvare. Publiseringstøyet ble det stilt mangen krav til: Den bør være brukbart og oversiktlig for alle brukergrupper. Den skal være enkelt i oppbygging og drift, og utvidbart med nettbaserte tjenester i fremtidige prosjekter. Samtidig skal driften være lønnsomt og rimelig. Siden bibliotekstjenester er offentlige tilbud og skal nå så mangen som mulig, var også tilgjengeligheten viktig. I tillegg er det et stort behov for å føre sammen og videreutvikle bibliotekstjenestene på nettet, noe som de nåværende katalogstrukturene ikke gjør helt enkelt. De brukte metodene for å få informasjonen for evalueringen var: research på nettet, installasjon av programvarene på et webhotell, erfaringer med administrasjon av sidene - og ikke minst en brukertest med bibliotekarere.

1. Lisens

Lisensen som programvaren er merket med utgjør hvorvidt man ”eier” nettstedet sitt og hvor vidt man kan utvikle den i fremtiden.

Joomla: Gnu GPL Versjon 2

Drupal: Versjon 2 GNU GPL

Wordpress: Gnu GPL Versjon 2

Om Gnu GPL Versjon 2: GNU GPL v2 er en av de mest brukte lisensene ved åpen kildekode programvare. Den skiller seg fra proprietære lisenser: Med bruk av en GNU GPL lisens er det lov å distribuere programvare. Distribuerer man programvaren, må man gjøre kildekoden tilgjengelig. Man kan ta kildekoden og bruke den. Forandrer og publiserer man kildekoden som bygger på et visst program som står under GNU GPLv2, må all forandring bli lisensiert med samme lisensen som det opprinnelige programmet. Med den lovlige delen av lisensen følger regler til god skikk: Det er god skikk i Open Source-scenen å bidra til de prosjektene som man profiterer av. Det betyr, at man kan publisere og tilgjengeliggjøre alt som man produserer i forbindelse med bruk av programvaren (dokumentasjon, design, etc.). Derfor er de fleste Open Source programvarene ”gratis”, dvs. uten kostnader for enkeltlisenser. Dermed følger også et ansvar å oppdatere de jevnlig for å minske sikkerhetsrisikoene.

Konklusjon: Alle programvarene ligger på lik linje angående lisensen. Likevel kan praksisen være litt annerledes i de forskjellige utvikler-samfunnene, se avsnitt 9.

2. Installasjon

Det er viktig at ressursene som programvaren trenger er rimelig og enkelt å få tak i. På denne måten er det lettere å drifte programvaren over en lengre tidsrom - og det er lettere å få overført den til nye webhotell eller nye kontrakter hvis nødvendig.

Joomla Joomla har omtrent samme krav til serveren som Drupal. Det er mulig å installere Joomla på en Windows-server m/database og PHP.

Drupal Programvaren som trengs, er ofte allerede installert på en server eller webhotell. Det betyr at bakgrunnen blir enklere og nettsted-admin/utvikler må ikke forholde seg mer til webhotellet enn en interessert/aktiv forbruker. Og oppdatere/installere programvare, vedlikeholde database. Drupal er lagt ut på en Linux-webserver med Apache samt en database (Mysql, Postgresql) og PHP.

WordPress Wordpress er også lagt ut for å driftes på Apache eller Lightspeed, med Mysql og PHP. ¹

Konklusjon: Installasjonsprosessen for alle tre kandidatene går ganske fort, så lenge man følger instruksjonene og har litt erfaring med det å opprette en database på et webhotell, laste opp filer, dekomprimere dem og følge installasjonsrutinene. Hvor mye tid det krever å lære seg de nevnte tingene varierer på grunnlag av kunnskapet man har fra før. Også her ligger programvarene på lik linje.

3. Språkfiler

Ikke bare den funksjonsbaserte kildekoden blir utviklet av et utvikler-samfunn, også lokalisering eller oversettelse skjer på frivillig basis. De som oversetter programvaren fordi de trenger det på sitt språk ta avgjørelse om å offentliggjøre oversettelsen, og dermed gjøre språkfilene tilgjengelig til andre brukere.

Joomla Installasjonen av språkfilene etter installasjonen av Joomla er ikke selvsagt klarende. Men man kan få ferdig oversatte språkfiler på siden joomlainorge.no Nynorsk-språkfilene var ikke oppdatert i samsvar med programvare-oppgraderingen. Det kan være et minus, hvis sidene skal være på nynorsk.

Drupal På drupalnorge.no fins det nedlastingsmuligheter med lokalisering av Drupal til Bokmål. Nynorsk oversettelse er under arbeid, men har mindre mennesker som jobber med det.

WordPress Språkfilen på nynorsk fins, og det er forholdsvis enkelt å installere. ² Men oversettelsen er langt fra å være komplett. Noen betegnelser i hovedmenyen er fremdeles på engelsk, og for noen som ikke kan engelsk, er det vanskelig å skjønne hva en knapp gjør... Noen ganger er betegnelser brukt på forskjellige måter, eller et engelsk ord blir oversatt på to forskjellige måter.

Konklusjon Språkfilene til alle nevnte programmer er mest fullstendig oversatt til Bokmål. Det blir problematisk, hvis Fylkeskommunen und kommunale ansatte er bundet til å tilby ting på Nynorsk. Dette må bli snakket om/tenkt over. Oversettelsen er en ting som Fylkeskommunen kunne gi tilbake til brukergruppen av det tilsvarende programmet.

¹Mer: <http://wordpress.org/about/requirements/>

²Se mer informasjon her: <http://nyvri.net/norsk-wordpress/>

4. Oppgraderinger

Alle vurderte programvarene er Open Source. Det betyr at koden kan leses og forstås av alle som kan det eller kan lære det. Det betyr også, at folk som vil skade nettstedet kan lese koden offentlig. Derfor er det viktig å oppdatere koden jevnlig, og å henge med i nyheter om nye versjoner av den programvaren man har valgt. Det er en diskusjon blant fagfolk om åpen kildekode er tryggere enn proprietært kode. Her nøyer jeg meg med å vise til at en hver kode har hull som kan utnyttes.

Denne testomgangen vurderer, hvor mangen oppgraderinger programvaren har hatt, hvor kritiske de var og hvor enkelt det var å oppdatere. Denne testperioden må også prøve å måle, hvor enkelt det er å automatisere oppgraderinger i alle enkeltinstallasjoner. En så kort periode kan si lite om hvor mye arbeid det ligger i å drifte programvaren over mange år. Men den erfaringen kan bidra med praktiske erfaringer om hvor enkelt eller vanskelig det er å oppdatere programvaren. Det kan lett bli veldig viktig å vite hvis man har flere installasjoner å oppdatere.

Joomla

I testperioden har Joomla hatt et første kritiske update i januar. Jeg ble varslet over epost-listen. Oppgradering var en patch, og enkeltinstallasjonen ble oppgradert via kommandolinjen. Det gikk også ganske lett å lage en oppskrift til å oppgradere Joomla. Forutsetning for å kunne oppgradere Joomla er viljen til å bruke kommandolinjen.

Drupal

I testperioden fantes det et sikkerhetsmessig kritisk update. Drupal varsler det ikke bare over en epost-liste, men også i administrasjonsfeltet av programvaren. Dvs. administratoren blir varslet direkte om en oppdatering av Drupal i statusrapporten (/admin/report/status). Sann som med Joomla kan oppgraderingen skje over kommandolinjen, i webhotellets filbehandling i nettleseren eller via ftp.

Wordpress

I testperioden kom det en upgrade til Wordpress 2.7, som hadde en meget god grensesnitt på backenden. Å oppdatere Wordpress er nokså lett, og det fins en del materiale om hvordan å oppdatere Wordpress med forskjellige versjonskontroll-programvarer. For eksempel subversion (svn) og git. Oppgraderingen fra Wordpress 2.7 til 2.7.1 viste at med oppgradering til 2.7 har Wordpress automatisert oppgraderingen. Nå kan man oppgradere et nettsted med en lenke som man må klikke på i admin-feltet. Den kjører et skript i bakgrunnen. Fungerte veldig godt.

Automatisering av oppgraderinger:

Er teoretisk sett mulig med alle nevnte programvarer. Det er viktig med en god backup-løsning og distribuert oppgradering. Jo flere installasjoner, jo mer arbeidstid går på

oppgradering og jo mer stiger fare for grove feil. Dette må bli en egen del av prosjektet og det bør beregnes noe opplærings- og overgangstid når Lena kommer tilbake fra permisjonen. Jeg foreslår backup i samarbeid med webhotellet, og bruk av git til distribuert oppgradering. Wordpress kan teoretisk leve uten dette, men avhengig av antall installasjoner kan det være lurt å satse på det, likevel.

Foreløpig Fasitt:

Allerede nå er det et krav om å kunne installere flere enkeltinstallasjoner og oppgradere fra et sentralt programvare-lager. Mest ønskelig er det å ha en installasjon som tjener flere nettsteder. Men det kan være enda mer komplisert. Alle vurderte programvarer er det teoretisk sett mulig å styre på den måten.

5. Hva kan programvaren fra starten av?

Dette spørsmålet er viktig for å kunne bygge et nettsted langvarende. En programvare som har en enkel og grei basis, men som man må bruke mangen tillegg til å kunne få de informasjonene presentert som man vil presentere, er i fare for å miste funksjonaliteten etter oppgraderinger. Ofte blir tillegg ikke oppgradert, eller mye senere enn publiseringsverktøyet.

a) Blog

Drupal: Ja

Joomla: Ja, men innstillingene krever mye tid.

Wordpress: Ja

b) RSS

Drupal: Ja

Joomla: Ja

Wordpress: Ja

c) Statistiske sider

Drupal: Ja

Joomla: Ja, men innstillingene krever mye tid.

Wordpress: Ja

d) Meningsmåling

Drupal: Ja

Joomla: Ja, men komplisert å sette opp.

Wordpress: Nei, trenger plugin/tillegg.

e) Podcast

Drupal: Krever litt håndarbeid og tillegg, men er mulig.

Joomla: Krever litt håndarbeid of tillegg, men er mulig.

Wordpress: Bygget inn. Men kan forbedres og automatiseres med tillegg/plugins.

f) Filhåndtering

Drupal: Ja

Joomla: Ja

Wordpress: Ja

g) Mediefremstilling

Drupal: Bilder

Joomla: Bilder

Wordpress: Bilder, film, musikk kan bli lastet opp og håndtert. Forskjellige måter for fremvisning.

h) Wiki-funksjonalitet

Drupal: Nei.

Kan tilføyes med moduler, men er veldig vanskelig og ustabil. Drupal er ikke bygd for å ha wiki-funksjonalitet og så langt fins det ingen lurt måte å legge til den funksjonen.

Joomla: Nei.

Wordpress: Nei. Bare på krykker.

i) Katalogintegrering

Drupal:

Har forskjellige moduler som kan hente inn z39.50-formatet, eller Marc-formatet. Ikke testet. Men det fins biblioteker som bruker Drupal på den måten.

Joomla:

Man kan få støtte fra Bibliofil til Joomla, de har laget moduler som skal hente inn informasjon fra katalogen til Joomla. Bibliofil-modulene er ikke dokumentert og belagt med copyright-lisens. Bibliofil-utviklerne har vært så snill og gitt meg tilgang til dem, men uten tilgang til katalogdata og uten testcase kunne jeg ikke teste det. I prinsippet vil Bibliofil gi tillegene ut gratis, men jeg vet ikke om man kan satse på det. Når man spør om hjelp, spør man for en tjeneste. Vedlagt i appendixen følger informasjon om prisene for å drifte Joomla-sider hos Bibliofil.

Wordpress:

Scriblio er et prosjekt som prøver å integrere MARC-data i Wordpress-Mysql-databasen. Kan installeres, men er i et veldig tidlig utviklingsstadium og trenger kanskje noen måneder med utvikling. Ser lovende ut, men kunne ikke testes fullt ut.

j) Annet

Drupal:

For den aktuelle Drupal-versjonen fins det en modul som heter "Book Post", som henter data fra Open Library. Den er basert på Wordpress plugin. Se nedenfor.

Joomla:

Joomla har et modul å tilby for den gamlere joomla-versjonen 1.0, som kan knytte LibraryThing-informasjoner til Joomla. Det ble ikke testet, fordi den eldre Joomla-versjonen ble ikke installert. Jeg anbefaler ikke å bruke den, fordi den vil bli diskontinuert tidligere en 1.5.

Wordpress:

Det fins et plugin som kan hente inn data fra Open Library på grunnlag av ISBN-nummeret. Og det fungerer veldig godt. Men det lenker automatisk til WorldCat, og jeg vet ikke om dette er ønsket. De par norske tittler som jeg har prøvd, hadde veldig lite data - så langt. Open Library skal jo fungere som en Wikipedia for bokdata, og jo mer folk skriver inn data, jo større vokser databasen i kvantitet og kvalitet.

Det fins også et plugin som kan knyttes til Librarything.com. Dette er en tjeneste, der man kan sammenstille boksamlinger. Tillegget henter inn data fra en Librarything-konto og stiller ut så mangen bøker som man vil. Det er noen norske bibliotek som er allerede med i Librarything.

Konklusjon

For å kunne vurdere programvarene i denne kategorien er det viktig å vite hva som er mest viktig. Med blogg og statisk side ligger Drupal og Wordpress best an i basisfunksjonene.

En ting som ble veldig klart her er at det å integrere katalog-data i nettstedet på en bedre måte, er veldig avhengig av mangen faktorer som står utenfor spørsmålet om publiseringsverktøyet kan håndtere det. Her mangler det katalog-grensesnitt til web-programmer på bredt linje. I tillegg er det 4 forskjellige katalogsystemer i Hordaland, og der flere bibliotek vil ha felles nettsteder er det ofte flere kataloger som er involvert. Det å få katalogene til å snakke sammen er altså ikke bare der problematisk, men også i utviklingen av Samsøket i Norge.

Så det kunne være verdt å bruke Amazon-, LibraryThing- eller OpenLibrary-data som krykke for de manglende katalog-grensesnitt til publiseringsverktøyet.

Når det gjelder utvidbarhet til netttjenester virker Drupal som den er best egnet å holde ting stabil, og gjøre det samtidig relativt enkelt å sette de opp og administrere de.

6. Moduler/plugins:

a) Installasjonen

Drupal:

Å installere moduler er ikke vanskelig, men krever bruk av kommandolinjen, eller filoverføringsverktøy på nettet eller lokalt på pc'en.

Joomla:

Moduler kan installeres på web, i administrasjons-backenden. Man må søke etter moduler andre steder på nettet. Administrasjon av tillegg og innbygging av støttede funksjoner på nettsiden er hverken fort eller lett gjort.

WordPress:

Moduler kan installeres på web i administrasjonsbackenden. Man kan søke gjennom tilgjengelige moduler fra backenden.

b) Språk

Uten å ha fullstendig oversikt over alle mulige kombinasjoner av programvare, så kan det i prinsippet anees å være problematisk med oversettelse av programvare-kjernen og tilleggene.

c) Kostnader?

De moduler som er offentliggjort er for det meste gratis. Bare Joomla har en marked, der enkelte tillegg må kjøpes.

Moduler som må utvikles krever tid og penger, og i tilfelle det er ønsket, ville jeg anbefale å gjøre det til et utviklingsprosjekt som blir støttet fra nasjonale eller internasjonale aktører. Modulen må i så fall også ha perspektiv på å bli oppdatert/ videreutviklet. Jeg kan ikke forutse hvor mye det ville koste å utvikle og drifte det, fordi både tidsramme og budsjettet ville være avhengig av ikke minst de kommersielle aktørene som skal ut med katalog-dataene.

Konklusjon

I wordpress virker det enklest å installere utvidelser og plassere de på siden. I Drupal krever det mer jobb, men det virker enklere å bygge inn nye tjenester på nettsiden. I Joomla virker det forholdsvis tungvint.

7. Brukbarhet:

Brukertesten

For å kunne teste funksjonaliteten og brukbarheten har jeg testet programvaren i to faser. I den første fasen forberedte jeg programvaren på å bli testet ved å tilrettelegge

best mulig for brukeren. Denne testen gikk altså på hvor vidt programvaren lar seg administrere i forhold til behovene som folkebibliotekene har.

I den andre fasen spurte jeg fire kolleger, to fra Fylkesbiblioteket og to fra folkebiblioteka å prøve ut basisfunksjonene på grunnlag av det som jeg har tilrettelagt. Det gjorde det mulig å oppdage tenkefeil og vansker med administrasjonen av verktøyet, såvel som teste ut brukbarheten av programvaren med potensielle brukere.

Krav på programvaren er at det lar seg godt bruke fra administratorsiden, som minsker investert arbeidstid og gjør det lettere utvidbart med funksjoner. Og at bibliotekarene skal kunne finne seg tilrette i menyene for å kunne enkelt legge til nye artikkler og oppdatere sidene. God brukbarhet minsker feil og gjør det lettere å jobbe.

a) Brukere ser bare i menyen det de kan gjøre

Joomla:

Ja. Og de jobber på siden, det vil si ikke i backenden. Det kan være veldig godt for å skrive målrettet, men det kan også virke skremmende eller forvirrende.

Drupal Ja. Og her gjelder det samme som i Joomla. Brukerne jobber ”live” på siden.

Wordpress Ja. Men brukerne jobber i backenden.

b) Admin-funksjonen er enkelt å skjønne

Joomla: Som administrator i Joomla har jeg opplevd det som vanskelig å organisere informasjonen på nettstedet. Selv om grensesnittet ser ryddig og enkelt ut, er innstillingene for så lite som et meny strødd som undermenyer i tre forskjellige hovedmenyer. Hvis man installerer Joomla har man valget om man vil installere eksempel-data for å lære hvordan ting henger sammen, og det er faktisk den eneste veien å gjøre det. Man må organisere et nettsted med å se på et annet nettsted - og slite gjennom prosessen med forsøk og feil. Det kan være en fordel hvis man har veldig mye forskjellige formål med nettstedene man driver med. Men for enklere behov er det bare alt for mye og strødd altfor bredt over hele innstillingsmulighetene.

Bare prosessen for å få siden i en tilstand for en brukertest uten mange funksjoner og innhold tok mye lengre tid enn med Drupal eller Wordpress. Til slutt viste det seg at den eneste muligheten til å ikke lenger forskyve testen ville være å slette alt jeg hadde gjort så langt, hente inn eksempeldataene til Joomla, slette mesteparten av det for så å modifisere litt og legge til brukere. Alt i alt vil jeg si at jeg har brukt tre dager for bare å få Joomla i en testbart tilstand.

Drupal: Drupal var heller ikke intuitiv fra starten av, men funksjonene henger mer sammen, og dermed gikk det ca. en halv dag på å sette nettstedet i en testbar tilstand. Det tok fremdeles mer tid enn med Wordpress, men den programvaren har jeg brukt mye, og finner meg derfor veldig lett tilrette. Jeg var positivt overrasket fordi flere steder jeg leste om Drupal ble det nevnt at ”lærekurven er ganske bratt i begynnelsen”. Men det tok ikke så lang tid for å finne ut av de mest viktige ting. Likevel virker programvaren godt utbygd.

Wordpress: Å gjøre Wordpress klar for å testes tok 2 timer. Wordpress er jeg veldig vant til å bruke og jeg synes, både grensesnittet og funksjonene er ryddig og oversiktlig. Likevel kan man ikke bestemme så mye i detaljer som i både Joomla og Drupal, og mens man kan bygge tjenester med de to, overstiger det mulighetene til Wordpress.

c) Avansert brukersystem

Joomla: Joomla har fast bestemte brukerroller, men de ser tilstrekkelig ut for bibliotekenes formål. Akkurat som med menybygging er tildeling av funksjoner vanskelig gjennom Admin-backend. Kommunikasjonsmulighetene med brukerne er derimot veldig bra. Med en meldingsfunksjon er det mulig å sende e-poster til de forskjellige brukergruppene fra admin-menyen.

Drupal: Drupal har sikker det brukersystemet som er mest modifiserbart av de testede systemene. Det kan være veldig nyttig til å bygge nye funksjoner, men er et av de funksjonene som krever veldig nøye opplæring av den personen som skal administrere brukerrollene. Likevel er de brukerrolle-relaterte instillingsmulighetene ryddigere, relativt sett til Joomla.

Wordpress: Wordpress har et brukerrolle-system som er ganske fastlagt, men med det er det også ryddig. Man kan modifisere ting med programm-tillegg.

d) Admin-/forfattergrensesnittet har hjelpesider

Joomla: For administratoren, ja. Men ikke for forfatteren. For administratoren er hjelpesidene lett å nå, men de hjelper ikke alltid så mye.

Drupal: Hjelpesider for modulene, og en lenke til Drupal-håndboken på nettet.

Wordpress: Det fins hjelpesider på codex.wordpress.org, men de er lenket til. Man finner bare frem til lenken, hvis man klikker på en forholdsvis liten knapp øverst til høyre.

e) Brukertesten

Et skjema med spørsmål og oppgaver ble sendt ut til fire kolleger, som både har jobbet eller jobber i folkebibliotek og som har erfaring med publisering på nettet fra før. Alle fire hadde lyst å prøvekjøre programvarene, og var motivert å finne frem i menyene. De hadde en ukes tid til å svare på spørsmålene, og tre svar kom tilbake. I det følgende skal jeg beskrive og evaluere erfaringene de hadde med de forskjellige programvarene.

Joomla!: De fleste problemene som testpersonene hadde hang sammen med måten systemet var innstilt. Tilbakemeldingen fra brukerne hjalp administratoren å innstille sidene riktig, eller sånn at det var brukbart. Testperson 2 var veldig overbevist av Joomla: ”Jeg likte Joomla best, kraftig og godt verktøy.” Testperson nummer 1 gjorde erfaringen at det var lite mulighet å styre hvor informasjonen skulle havne på siden, og at funksjonene under ”publisering” var ikke selvforklarende. Å bruke redigeringsfeltet gikk greit for alle testpersonene. Testperson 3 fant at grensesnittet var forvirrende, særlig det å laste opp bilder og plassere artikkler og sider på forsiden.

Drupal: En ting som irriterte testerne var, at de ikke kunne se de opprettede statiske sidene etter at de hadde lagret de. Det hadde bakgrunn i en innstilling som administratoren ikke hadde foretatt: Bare administratoren hadde rett til å bestemme på hvilket nivå siden skulle vises. Men sidene ble lagret riktig, og administratoren kunne publisere de på riktig sted med to håndgrep. Dette er en avgjørelse som en redaksjon kan ta, at sider som skal stå lengre og har innhold som er viktig og ofte brukt skal gå gjennom en kontroll av en person som ser gjennom ting også bestemmer hvor den skal. Selve brukergrensesnittet fikk gode karakterer fra testpersonene 1 og 2: ”Velkjent fra tekstbehandlingsprogramm”, ”enkel” og ”lett å se hva en skal trykke på”. En savnet en ”hjelp”-funksjon. Testperson 3 likte ikke brukergrensesnittet, og syntes det var for lite intuitivt i tillegg til det problemet som alle hadde med manglende rettigheter som bruker til side-publisering. Testperson 3 syntes også at var omstendelig å først laste opp et bilde, for etterpå å måtte hente det fra filstrukturen inn i artikkelen.

Wordpress: Alle testpersoner sa, at det var enkelt å gjennomføre de gitte oppgavene. Et problem oppstod pga. en usikkerhet som resulterte fra formuleringen av oppgavene, var altså en testfeil. Brukergrensesnittet fikk ikke fullt så gode karakterer som forventet etter at testpersonene hadde veldig lite å klage på terskelen for å fullføre oppgavene. En testperson syntes det var vanskelig å skjønne publiserings- og lagrings-mulighetene. Og en annen skrev: ””Det ser umiddelbart litt kaotisk ut, men det går egentlig lett å finne frem i det.” Testperson 3 var tilfreds med grensesnittet, men sa at noen begrep som ble brukt der må bli forklart.

Konklusjon

I brukertesten viste det seg, at administrasjons-mulighetene til Wordpress og Drupal var fremragende, mens Joomla!s administrasjon var tungvint. Det at Joomla var vanskelig å fylle med innhold har bakgrunn der. Det tar ganske lang tid før administratoren kan tilrettelegge for brukerne, fordi menyene er innviklet og innstillingsmulighetene for enkelte funksjonaliteter eller organisasjon av innhold er strødd bredd over flere menyer og deres undermenyer. Mellom Wordpress og Drupal er stor forskjell i forhold til grensesnittet og mulighetene. Mens Wordpress er veldig enkelt å administrere og bruke, har den mindre funksjonalitet. Hvor Drupal har mer muligheter man må finne seg tilrette i, har den mer potensial til utvidning av tjenester. Wordpress har et ”skrivebord” som konsept for backenden, og Drupal har et meny med utvidet funksjonalitet, mens man jobber i den samme sidemalen som på den egentlige nettsiden. Med så lite testere er det vanskelig å hevde at testen var i noen form objektiv og almenngyldig, og det må tas hensyn til de problemene som brukerne møtte. Men jeg tror at problemene med Drupal er lettere å overkomme enn de med Joomla!.

8. Sikkerhet

a) Sikkerhetshull i fortid

Wordpress har en lang historie med kritiske sikkerhets-oppdateringer og en lang historie av forte oppgraderinger. Joomla og Drupal har forfatteren av denne rapporten lite og kort erfaring med, men siden også de baserer på PHP og Mysql er i teorien også med de to programvarene viktig, hvordan programmerere håndterer sine egne feil og forbedrer koden.

b) Mulige sikkerhetsproblemer

Alle nevnte programvarer støtter seg på PHP, Mysql og serverprogramvare. Alle disse instansene, og hvordan de blir brukt av programvarene og valgte plugins/tillegg og hvordan de blir innstilt kan bære sikkerhetshull med seg. Derfor må driftsplanen innebære tid til oppdatering så snart kritiske program-oppgaderinger blir utgitt. Det må også vurderes om det nåværende web-hotellet blir brukt videre, eller om programvaren skal bli driftet fra IT-avdelingen i fylkeskommunen eller om en eventuell kompetent person på Fylkesbiblioteket kan gjøre det. Det er veldig viktig å ha ansvaret for de enkelte trinnene klart fordelt.

Spesifikke sikkerhetsproblemer kan ikke forutsees, men funksjonsproblemer er mer sannsynlig å dukke opp med Joomla og Wordpress, enn det er med Drupal.³

Webhotellet a2hosting har såvidt vært veldig hjelpelig med mangen ting. Responstiden var ca. en dag, fordi det er en amerikansk firma og man må regne tidssonene med. Med kritiske problemer for aktive webtjenester kan det være for lenge, fordi det er en del ting som man ikke kan fikse selv, hvis man er en enkel bruker på en server på et webhotell. Men sånne feil har ikke skjedd så langt, og a2hosting har en veldig god uptime-statistikk.

Alle brukere i bibliotekene som ikke velger passord som er godt nok, eller som offentliggjør passordene sine er et potensielt sikkerhetsproblem.

Denne avsnitten er veldig allmennt holdt, fordi en sikkerhets-vurdering må egentlig skje med produktet, og er ganske mye arbeid å gjøre med de tre forskjellige programvarene som jeg evaluerer her. Alle tre har sin historie med hull i programvare og tillegg. Dette sagt, så tror jeg at Wordpress og Drupal er de som har de beste sjansene å få bort feil med sin bredt brukerstøtte og med mangen interesserte fra sikkerhets-bransjen. Wordpress særlig fordi den blir brukt av so mangen,⁴ og ikke minst fra Wordpress.com. Og Drupal litt av samme grund, og fordi ingen kode hverken i Drupals kjerne eller i tilleggene kommer inn i Drupals kodesamling uten en sikkerhetsvurdering.

³Bakgrunnen til det fins her: <http://cmsreport.com/node/543> Det ser ikke ut at det har forandret seg nor særlig.

⁴<http://pwnie-awards.org/2008/awards.htmlmass0wnage>

Konklusjon

Det er vanskelig å tolke fremtiden fra fortiden, fordi man kan ikke forutse hvem som har lure ideer, hvor i støtte-teknologier ting forandrer seg og hvor sikkerhetshull vil dukke opp. Det er derfor ikke mulig å gi en anbefaling av programvare på grunnlag av dette. Det man derimot kan og må gjøre, er å bruke sterke passord på databasene, administrasjons- og brukerkontoer. Og i tillegg burde man følge nøye med og oppdatere så snart en oppgradering av den valgte programvaren kommer ut. En god backup-rutine er også viktig.

9. Community og bærekraften

Drupal

... ble først utviklet fra Driess de Buytaert i 2001, og brukt som internt oppslagstavle i studenthjemmet hans. Etterhvert ble Drupal veldig avansert og koden offentliggjort. Utviklere kommer fra hele verden. Mens Drupal blir referert til som et "Content Management Framework" som er litt mer enn et CMS, og litt mindre enn et PHP-framework, er den lett å installere og kommer med ganske mye avansert funksjonalitet fra starten av. Jeg har ikke funnet noe informasjon om Drupal Community spesifikt, men det virker som om de store konfliktene er uteblitt.

Joomla

... har sine røtter i Mambo-prosjektet, som ble startet i 2000. En stor konflikt om hva som egentlig er viktig i Open Source-filosofien har ført til at mangen utviklere gikk fra Mambo i 2005 og brukte koden til å gi ut den første Joomla-versjonen. I dag er versjonen 1.5, og det forventes oppdatering til 1.6 i løpet av 2009. Joomla blir støttet av en stiftelse som hjelper utviklerne og community. Programvaren og mange tillegg er gratis, men det fins en del tillegg, som man må betale for.

Wordpress

... er en etterkomst av b2/cafelog som var et av de første blog-systemene. Utviklingen ble startet av Matt Mullenweg i 2003, og først i 2004/2005 fikk Wordpress ganske mangen brukere fordi noen som blogget på MovableType-basis følte seg provosert av en endring i lisensen. Wordpress er siden den gangen blitt utviklet jevnt og mye. En firma som tilbyr kommersielt brukerstøtte heter Automattic, og den drifter også wordpress.com. Wordpress.org derimot tilbyr koden til Wordpress og Wordpress MU gratis, og i tillegg utseendemaler og tillegg. Sålangt har wordpress.org profitert fra den kommersielle bruken, ikke minst fra automatisering av installasjon av tilleg og oppgraderingen av programvaren med noen klikk i administrasjonsbackenden. Wordpress blir hyppig oppgradert, og sikkerhetsoppgraderinger kommer ganske ofte. Dette er samtidig bra og dårlig. Mens mindre brukte systemer blir sjeldnere misbrukt, så må mye brukte systemer blir pleiet, forbedret og oppgradert ganske ofte.

Konklusjonen

Alle communities, eller samfunnene virker bærekraftig. Wordpress har en stor brukerbase, Drupal og Joomla er jevnlig utviklet. Joomla har hatt en konflikt i fortiden som har drevet utviklingen fremover og i tillegg sikret dens status som Open Source programvare. Det er derfor vanskelig å dra en konklusjon mot valget av en av de tre ut fra dette.

10. Sammendrag og anbefaling

Ut fra de erfaringene og informasjonene jeg har samlet med Drupal, Joomla! og Wordpress, ville jeg anbefale både Wordpress og Drupal. Mens den ligger på samme plan som Drupal og Wordpress sett fra kriterier som lisens, utviklersamfunn, oversettelse og funksjon, har Joomla! ikke vist seg som enkelt nok å bruke. Siden dagens biblioteknettsteder i Hordaland sliter mest med akkurat brukbarheten for forfatterne av nyhetene, synes jeg dette er et veldig viktig kriterium.

Drupal er et mye større og mektigere verktøy enn Wordpress er, og har mye potensial for videreutvikling av bibliotek tjenester på nettet. Wordpress på den andre siden er oversiktlig og enkelt å bruke, fungerer veldig fort som man ønsker det. Den er veldig godt egnet hvis man skal bruke biblioteknettsteder på den måten de ble bygget på før, med den fordelen at informasjonsflyten er lettere automatiserbart og enklere å oppdatere.

Appendix

Instruksjonene i brukertesten

Hei!

Takk for deltakelse i brukertesten av Wordpress, Joomla! og Drupal. Du finner eksempler og forklaring på sidene du får brukernavn og passord til. Ta din yndlingsartikkel fra Wikipedia (hvilken som helst fra hvilket språk som helst), og bruk teksten til følgende oppgaver. Vennligst svar på spørsmålene etterpå. Hvis du ikke vet, hvilken tekst du kan velge, ta for eksempel den:

<http://nn.wikipedia.org/wiki/Byplanlegging>

Gjenta testgjennomgangen på disse sidene:

<http://wordpress.folkebiblioteket.org/wp-login.php>

<http://joomla.folkebiblioteket.org>

<http://drupal.folkebiblioteket.org>

Brukernavn og passord på disse sidene er: *

Oppgaver og spørsmål:

1. Opprett en artikkel/innlegg/post. Lagre og publiser den.

Spørsmål: Fikk du det til? Hva var vanskelig/lett?

2. Opprett en statisk side. Den skal bli ført i menyen. Lagre og publiser den.

Fikk du det til? Hva var vanskelig/enkelt?

3. Legg til en lenke i redigeringsfeltet. Fikk du det til? Vanskelig/enkel?

Last opp og legg til et bilde. Hva var vanskelig/lett?

Andre spørsmål:

4. Hva synes du om brukergrensesnittet? Finner du deg tilrette? Vet du, hva du skal klikke på?

5. Tror du du kan lære det, når du får opplæring?

6. Skriv gjerne om andre tanker og ideer du hadde under testen.

Ikke vær redd. Det er ikke du som blir testet, men programvaren. Grunnen til at du ikke får håndbok og mye forklaring er at testen skal være mest mulig realistisk. Men vær så snill og ikke gi opp med en gang. Prøv ut mulighetene av programvaren litt. Du skal ikke sitte evig, men jeg vil gjerne vite, hvor lenge du føler at du brukte for hver enkel oppgave. Hvis du har problemer med testen eller spørsmålene er vanskelig formulert, ta gjerne kontakt.

Vennligst send tilbake spørsmålene senest fredag, 27. februar. Mange takk! Du hjelper både Fylkesbiblioteket og bibliotekar-kollegene dine. :)